DELI ZSUZSA ORSOLYA

A magyar lakosság szegmentálása az egyének euróval kapcsolatos véleménye alapján*

Bárminemű csatlakozásról legyen is szó, joggal merül fel a kérdés, hogy a csatlakozni kívánó egység tagjai hogyan viszonyulnak ahhoz a másik egységhez, amelyhez csatlakozni fognak. A kérdés természetesen másképpen vetődik fel, ha csak néhány egyént érintő kérdésről beszélünk, és másképpen, ha az egyének nagyobb csoportjával, jelen esetben egy ország teljes lakosságával van kapcsolatban.

Magyarország egyre közelebb kerül az Európai Unióhoz való csatlakozáshoz, melynek pontos időpontja még nem ismert. Ennél még bizonytalanabb az, hogy integrálódásunk után mikor lesz képes hazánk teljesíteni azokat a követelményeket, amelyek az Európai Monetáris Unió belépési feltételei.

A pontos dátumtól függetlenül azonban hazánk Pénzügyi Unióhoz történő csatlakozásának ideje és módja nagymértékben az állampolgárok viselkedésének és felkészültségének függvénye. Nem mindegy ugyanis az, hogy az állampolgárok, megértve a Monetáris Unióhoz való csatlakozás lényegét és fontosságát, együtt harcolnak azért, hogy országunk minél előbb teljesíthesse a követelményeket, vagy csak kényszer hatására engedelmeskednek a törvényeknek vagy rendeleteknek. Nem mindegy továbbá az sem, hogy ezen egyének a körülöttük zajló változásokat milyen mértékben értik meg, valamint, hogy ki vagy milyen szervezet az, aki (amely) ezeket az embereket felkészíti a másfajta gondolkodásmódra. Így kiemelkedő jelentősége van annak, hogy az első körben felismerjük: a magyar lakosságnak milyen ismeretei vannak az Európai Monetáris Unióról, a második körben annak, hogy a lehetőségeket, az ismereteket pontosítsuk illetve bővítsük (itt gondolni kell mind a folyamatot megszervező és kivitelező személyekre, mind pedig az általuk alkalmazott megoldásokra), a harmadik körben annak, hogy az egyének tudatosan cselekedjenek a cél érdekében.

A cikkben bemutatott felmérés az Európai Monetáris Unió megvalósításának utolsó fázisaként megjelenő EURÓ-ra vonatkozik, és a fentiekben meghatározott hármas cél köré épül. Első körben arra keresi a választ, hogy a magyar állampolgároknak milyen ismeretei vannak az új pénzről. Az egyének véleményei és információi szerint szegmentáltuk a lakosságot. A szegmensek meghatározása kritikus fontosságú, hiszen ennek segítségével lehet elérni, hogy a második cél is megvalósuljon, azaz, hogy azonosítani lehessen azokat a szegmenseket, amelyek a magyar állampolgárok segítségére lesznek abban, hogy felkészüljenek az új pénz el- és befogadására valamint tudatos alkalmazására: ez a harmadik célkitűzés.

A felmérés paraméterei

A felmérés 1998 novemberében kezdődött. Az adatfelvétel előtesztelt és pontosított kérdőív segítségével történt. A kérdőív kérdéseit két témakör köré csoportosítottam. Az első típusú kérdéssor az egyéneknek az euróval kapcsolatos ismereteire, véleményeire, a második típusú kérdéssor az egyének személyes jellemzőire vonatkozott. Az új pénzre utaló kérdések nyílt kérdések, míg a személyes jellemzőkre vonatkozó kérdések zártak voltak.

A mintába a főváros, öt nagyváros, öt kisváros és öt falu került, úgy, hogy a területek közötti eltérő fejlettség is szerepet kapjon a vizsgálatban. A területeket három kategóriába soroltam: *fejlett, fejlődő,* valamint *szegény,* elmaradott *térségek*re.

A megkérdezettek köre véletlenszerűen kiválasztott, tizenhat éven felüli magyar állampolgárokból állt. Az adatfelvétel a helység olyan központjában történt, amely független volt (távol esett) bárminemű szórakoztató vagy kulturális központtól, iskolától, kis- vagy nagykereskedelmi egységtől.

Az átlagos válasz-visszautasítási arány 25%-os volt, a megkérdezés addig folytatódott, amíg minden helységből hatvan válasz rendelkezésre nem állt.

* Előadás a marketingoktatók 1999. évi konferenciáján

A szegmentáláshoz felhasznált ismérvek

A magyar állampolgárok euróval kapcsolatos ismereteit tekintve a lakosság szegmentálása érdemben kétféle lehetett.

• Csoportosítani lehet az egyéneket aszerint, *amit tudnak* az új pénzről.

Ezen ismérv szerint az állampolgárok három szegmense különíthető el. Azonosítani lehet azokat, akik még soha nem hallottak az euróról, ezek az alapsokaságból vett minta 37%-át jelentik. A második szegmens azokat foglalja magában, akik már hallottak a fogalomról, azt vissza tudják idézni újságcikkekből vagy beszélgetésekből, azonban megmagyarázni nem tudják, illetve nem foglalkoznak érdemben a témával. Ez a szegmens 36%-ot képvisel. A harmadik, 27%-ot reprezentáló szegmensbe tartozó egyének egyértelmű definíciót adnak az új pénzre, és tudatosan keresik a mind több és több információt az euró előnyeire, hátrányaira, valamint a használata által megjelenő lehetőségekre és veszélyekre vonatkozóan.

Az első ismérv szerint megvalósított szegmentáció során kapott eredmények érdekesek, és jelentős inputot szolgáltatnak a magyar csatlakozási tárgyalások, illetve az azokat követő felkészítő munkák során, azonban a felmérés legelején kitűzött célokhoz nem adnak kellő segítséget. Az azonosított három szegmens nem tekinthető megfelelő megoldásnak, hiszen az állampolgárok euróval kapcsolatos ismeretei alapján meghatározott szegmensek túl nagyok, és a vizsgálat célja szempontjából nagyon heterogének. A felkészítő munkára, illetve a hazánk sikeres integrációját előmozdító aktív szerepvállalásra leginkább megfelelő, az euróról konkrét információt adó szegmens nagyon eltérő háttérrel és feltételekkel rendelkező résztvevőkből áll. Emiatt a szegmentáció egyik kulcsfontosságú kritériuma, a szegmensek elérhetősége nem teljesülhet.

• A magyar állampolgárok euróval kapcsolatos ismereteivel összefüggésben szóba jövő másik szegmentálási ismérv *az egyének véleménye.*

A szegmentáláshoz felhasznált változó magában foglalja egyfelől azt, hogy az egyének az euró bevezetéséhez és alkalmazásához pozitívan vagy negatívan állnak hozzá, másfelől pedig azt, hogy véleményük megalapozott-e vagy sem.

Az elemzés során kulcsfontosságú volt annak megválaszolása, hogy vajon mely, személyhez kötődő jellemzők azok, amelyek erősen korrelálnak az egyének euróval kapcsolatos véleményével. Ez a kérdés nagy jelentőségű volt a felmérés során, hiszen ez döntötte el, hogy vajon sikerül-e olyan szegmensekhez eljutni, amelyek résztvevői egyértelműen azonosíthatók bizonyos személyes jellemzők alapján. Ez mutatja meg, hogy van-e értelme így megközelíteni a kérdést, és azt remélni, hogy a csatlakozás előtt, annak során és az után a szegmentációval azonosított csoportok aktív szerepvállalása javítani fogja Magyarország lehetőségeit és az Unión belüli megítélését.

Az elemzés módszertani háttere

A kérdőíven szereplő nagyszámú változó korrelációs mátrixának megkonstruálása arra az eredményre vezetett, hogy több változó között nagy interkorreláció van. Ennek megfelelően célszerűnek tűnt a változószám redukálása, ami faktoranalízis segítségével történt, ortogonális rotációval. A visszatartott faktorok az eredeti változótömeg szórásának 89,4%-át magyarázták, ezáltal az eredmény megfelelőnek tekinthető az eredeti dimenziók leírása tekintetében.

A kor magyarázta a vélemények szórásának 22%-át, az iskolai végzettség a 18%-át, a jövedelem a 15%-át, az információforrás minősége a 12,4%-át, az egyének lakhelyének fejlettsége a 10%-át. A lakóhely nagysága 6%-ot, az állampolgárok önmagukkal és az élettel való elégedettsége 4%-ot, a pénzelköltés módja 2%-ot képviselt (lásd az ábrát).

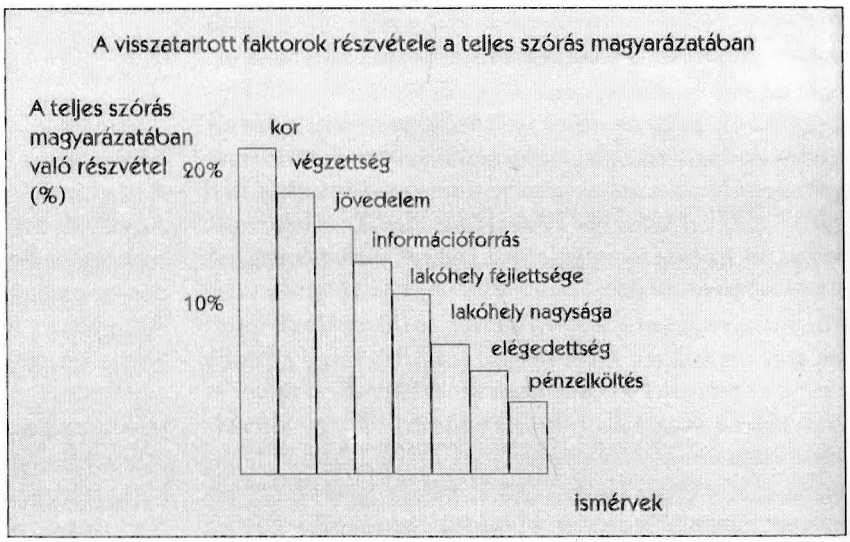

A kapott eredményt megvizsgálva erős korreláció ígérkezett a vélemény és a vizsgált faktorok között, ez a korrelációs elemzés elvégzésével beigazolódott.

Az egyének euróval kapcsolatos véleményével a legerősebb korrelációt a kor (0,92), az iskolai végzettség (0,9), a jövedelem (0,85), az információforrás minősége (0,80), valamint az egyén lakóhelyének fejlettsége (0,79) mutatta. Jelentős értékekkel rendelkezik a lakó-

hely nagysága, az egyének önmagukkal és az élettel való elégedettsége, valamint a pénzelköltés módja is.

Az egyének véleménye alapján kialakított szegmensek

A második ismérv szerinti szegmentáció során a magyar lakosság öt, **egymástól jól elkülöníthető szegmensét** sikerült azonosítani.

• Az **első szegmens** azon magyar állampolgárokat foglalja magában, akik szinte teljes körűen informáltak az euróval kapcsolatban, értik annak lényegét, és meg vannak győződve arról, hogy az új pénz bevezetése sokkal több lehetőséget rejt magában, mint amennyi hátrányt le kell győzni a bevezetésével és az egyének felkészítésével kapcsolatban. Folyamatosan gyűjtik a témával kapcsolatos adatokat és többletinformációkat, megkísérlik értelmezni azok tartalmát, és beépíteni a korábbiakban kialakított elméletükbe. A szegmensbe tartozó egyének az új pénz alábbi pozitívumait említik. Véleményük szerint az új pénz

- mint egy újabb védelmi eszköz szolgálhat az Európát gazdaságilag fenyegető nagyhatalmakkal (Oroszország, Japán, USA és Kína) szemben (72%);
- növeli a tagállamok közös identitását (57%);
- által csökkennek a tranzakciós költségek (43%);
- segítségével nagyobb lesz a verseny a piacon, így nő a fogyasztói jólét (32%);
- a turizmus könnyebbé válását eredményezi (30%);
- az európai vállalatok versenyképességét javítha a globális piacon (19%);
- elvezet ahhoz, hogy a banki szolgáltatások jobbak és gyorsabbak lesznek (19%).

Az ehhez a klaszterhez tartozó állampolgárok a véleményüket leginkább meghatározó faktorok szerint a következő jellemzőkkel rendelkeznek. 20 és 48 év közötti, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkező egyének, akiknek jövedelme évi kétmillió Ft körül van. Információikat külföldi vagy hazai szakmai kiadványokból és szakemberektől szerzik. Magyarország fejlett vagy fejlődő térségében levő városokban élnek, magukkal általában nem, viszont az őket körülvevő élettel nagyon is elégedettek. Pénzüket legszívesebben utazásra és információgyűjtésre költik.

A magyar lakosságnak *az euróhoz pozitívan és aktívan viszonyuló csoportja* a minta 11%-át képviseli.

• A **második szegmens** azokat foglalja magában, akik teljes mértékben ellenzik az euró használatát. Ez a szegmens két alszegmens kombinációja, amelyek az informáltság mértékében különböznek egymástól.

Az ***első alszegmens*** tagjai, az előző szegmens tagjaihoz hasonlóan, jól és szakszerűen informáltak. A különbség abban van, hogy ők az euró használatának inkább a negatív elemeit emelik ki, és véleményük szerint az említhető előnyök eltörpülnek a hátrányok mellett. Nagyon komolyan ellenzik az új pénzt, és a következő ellenvéleményeket hangoztatják:

az euró által

- a tagállamok elveszítik szuverenitásuk nagy részét (88%);
- az Európai Monetáris Unióban résztvevő országok azonnal lemondhatnak a monetáris és fiskális eszközök alkalmazásáról (50%);
- a versenyképesség átláthatóbbá válik, ami bizonyos régiók vállalatainak bezárásához, ezáltal azokon a területeken növekvő munkanélküliséghez vezet (44%);
- a kívülállók valutájával szemben megindul és hihetetlen méreteket ölt a spekuláció (32%);
- a tagállamok között egyre feszültebb lesz a viszony a szorosabbá váló kapcsolat miatt (21%).

A 9%-ot képviselő *szakszerű ellenzők* csoportja 35 és 54 év közötti, egyetemi végzettségű, átlag 1 és 1,7 millió Ft közé eső éves jövedelmű, Magyarország fejlett városainak lakóiból áll. Egyáltalán nem elégedettek sem önmagukkal, sem az élettel, és pénzüknek a lehető legjobb befektetési konstrukciókat keresik. Információikat szakmai kiadványokból és a televízióból gyűjtik, hazai és külföldi forrásokból.

A ***második alszegmens*** tagjai megalapozott információ, és az euró lényegének megértése nélkül állítják az előző alszegmenshez hasonló határozottsággal azt, hogy az új pénz használata rossz. A nem megfelelő értelmezésből és különös hozzáállásból fakadóan a *nem szakszerű ellenzők* a következő véleményeket hangoztatják: sok magazinban láttak cikkeket arról, hogy az euró használata még a tagállamok állampolgárainak is nehézséget okoz, tehát ha már ők is ezt mondják, akkor bizonyosan rossz lehet. Az Európai Unió tagállamainak többsége sem lelkesedik igazán az euró használatáért, akkor egy még kívülálló országnak, így Magyarországnak miért kellene. A harmadik ellenérv pedig az, hogy az új pénz rendkívül bonyolult kalkulációkat és feladatokat ró majd rájuk, amire nem szeretnének időt és energiát vesztegetni.

A második, 10%-ot képviselő alszegmens tagjai általános vagy szakközépiskolát végzett, átlagosan hatszázezer és 1,3 millió Ft közé eső éves jövedelemmel rendelkező, Magyarország fejlődő vagy szegény területein elhelyezkedő kisvárosokban vagy falvakban élő egyének. Információikat hazai barátokkal, szomszédokkal, ismerősökkel való beszélgetések vagy tévénézés során gyűjtik. Ők azok, akik csak elfogadják magukat és az életet olyannak amilyen, és diszponíbilis jövedelmüket bármire szívesen elköltik.

• A **harmadik szegmens** tagjai még soha nem hallottak az euró mibenlétéről, ezáltal véleményük sincsen róla. Az ide tartozó állampolgárok legfeljebb általános iskolát végzettek, és nagyon szerény jövedelemmel rendelkeznek. Nem igazán törődnek azzal, hogy mi van velük, hogy milyen körülmények között élnek. Mivel jövedelmük éppen csak a szegényes megélhetésre elegendő, további kiadásaik nem lehetnek. Minimális mennyiségű információikat a szomszédoktól, ismerősöktől szerzik be. Az *elszigeteltek* csoportja a minta 37%-át képviseli.

• A **negyedik szegmens** a második szegmenshez hasonlóan két alszegmens kombinációja.

A két alszegmens közös jellemzője az, hogy bár egyáltalán *nem értik az euró mibenlétét*, használatának jelentőségét, a kérdésre azonnal pozitívan nyilatkoznak, és *mindenben az euró mellett állnak*, bár sem az új pénzt, sem az Európai Monetáris Uniót nem tudják definiálni vagy magyarázni. A határozott pozitív vélemény okára rákérdezve a válasz megközelítőleg az, hogy „mert az biztosan jó".

A két alszegmens a résztvevők fent említett viselkedésének okában tér el. Míg az első alszegmens résztvevői nagyon nagy jövedelemmel rendelkező egyének, és így nincs gondjuk igazán az életben, csak azzal foglalkoznak, ami vagyonukat még tovább növelheti, a másik alszegmens tagjai mindenképpen az őket körülvevő csoport középpontjába szeretnének kerülni, ezáltal az éppen aktuális és divatos témában hangoztatják sajátos véleményüket.

Az ***első alszegmens*** tagjai euró melletti véleményük okát leginkább az új pénz külsejével, kinézetével magyarázzák (89%), néhányan megemlítik azt is, hogy az euróval megkönnyítenék számukra a külföldi vásárlásokat (40%), valamint hogy a vásárlásaik kevesebbe fognak kerülni (17%). Az ide tartozó egyének 23–44 év közötti, közepesen képzett (gimnáziumot, vagy szakközépiskolát végzett), átlag több mint hárommillió Ft éves jövedelemmel rendelkező, Magyarország fejlett vagy fejlődő részeinek városaiban élő, mindenre rengeteget költő egyének. A 15%-ot képviselő csoport tagjai magukkal elégedettek, azonban az őket körülvevő élettel nem minden esetben, hiszen szerintük az élet gyakran nagyon mostohán bánik velük. Információikat nagyrészt külföldi forrásból, barátoktól, külföldi sajtóból gyűjtik. A hazai adatok számukra nem megbízhatóak.

A ***második alszegmens*** (11%) tagjai teljesen más, gyakran egyáltalán nem lényeges témák iránt érdeklődő egyének, akik a csoport elismerésének kivívása érdekében bármilyen témában kompetensnek mutatkoznak. A csoporthoz tartozó egyének vagy fiatal, még tanulmányaikat folytató, vagy középkorú (40 és 45 közötti), alacsony felelősségi szinttel párosuló munkát végző egyének. Ennek megfelelően vagy még nincs jövedelmük, vagy közepes szintű (mintegy hétszázezer és kilencszázezer Ft közé eső) éves jövedelemmel rendelkeznek. Információikat magyar barátoktól és külföldi médiákból gyűjtik. Magyarország fejlett vagy fejlődő térségeinek városaiban élő, magukkal és barátaikkal nagyon elégedett egyének, akik a körülöttük levő világ dolgai iránt nem nagyon érdeklődnek. Vásárlásaikkor nem mérlegelik, hogy mit engedhetnek meg maguknak, egyrészt azért, mert a szülők pénzét költik, másrészt pedig azért mert jelmondatuk az, hogy csak „egyszer élünk".

• Az **ötödik,** 7%-ot képviselő **szegmens**be tartozó magyar állampolgárok jellemzőjeként talán egyetlen jelző is elégséges: *bizonytalan*. Ezen egyének értik az euró használatának fontosságát, gazdasági, politikai és társadalmi jelentőségét, azonban féltik hazánkat a változásoktól, és szeretnék először a külföldi, más országokon „kipróbált" eredményeket megismerni. Legtöbbjük még határozott véleményt sem tudott adni, annyira bizonytalan a megítélés terén.

Az ide tartozó egyének 22 és 35 év közötti, egyetemista/főiskolás vagy egyetemet/főiskolát végzett, ösztöndíjas vagy közel 1,1 és 1,8 millió Ft közé eső éves jövedelemmel rendelkező, Magyarország fejlődő területeinek városlakói, akik mind önmaguk jövőjével, mind az élettel kapcsolatban bizonytalanok. Odafigyelnek mind a hazai, mind a külföldi szakmai, és ismerősöktől származó véleményekre, és megkísérlik minden pénzüket megtakarítani.

A szegmensek vizsgálata

A szegmensek tagjainak megismerése – úgy tűnik – megfelelő alapot szolgáltat arra, hogy ki lehessen választani a magyar állampolgárok azon csoportját vagy csoportjait, amely(ek) szerepet vállal(nak) majd a magyar lakosságot felkészítő munkában, valamint úttörő(k) lesz(nek) az integráció során nélkülözhetetlen munkálatok adaptálásában és elvégzésében is. A feladatok köre ennek megfelelően egyrészt a lakosság azon részére nyújtott információszolgáltatásból áll, amelyik vagy nem érti még az euró mibenlétét, használatának jelentőségét, vagy pedig érti, de ellene van. A munkában résztvevő állampolgárok akár a tömegtájékoztatás eszközrendszerének igénybevételével, akár a személyes tanácsadó munka segítségével „testre szabottan" adhatják át az ismereteket és véleményeket. A feladat másrészt azon tevékenységeket foglalja magában, amelyek az Európai Monetáris Unióhoz való csatlakozás feltételeinek teljesítése során merülnek fel. A felkészülés során az állampolgárok egyre nagyobb részének aktív, egyirányba mutató, megszervezett te-

vékenységére van szükség, hiszen csak ez biztosíthatja, hogy a szigorú követelményeknek Magyarország egyszer eleget fog tenni.

A kérdés most már csak az, hogy vajon szabad-e az első szegmensen túlmenően más szegmensek segítségére is számítani. Természetesen a kérdés megválaszolása nem egyszerű, további megfontolásokat igényel.

A vizsgálat eredményeiből egyértelműnek látszik az, hogy az eurót ellenzők csoportjának azt a részét, amely konkrét, szakmailag alátámasztott információkra alapozza véleményét, nem lehet meggyőzni arról, hogy Magyarország számára az új pénz bevezetése bármilyen formában is jó volna. Ők saját logikájuk és adataik alapján felállított elmélet szerint gondolkoznak, és számukra ebben az elméletben mindennek helye és rendje van. Így bármennyire meggyőzőek is az érvek, őket legfeljebb csak a hazai bevezetés tényleges sikerei, valamint az győzheti meg (de mindenképpen csak utólag), ha látják, hogy a bevezetés hatásai az élet minden más területére (társadalom, kultúra, gazdaság, politika) pozitívak.

Más a helyzet azokkal, az euró bevezetését ellenző állampolgárokkal, akik nem komolyan átgondolt érvek alapján vélekednek negatívan a váltásról. Velük kapcsolatban kétségesnek tűnik az, hogy sikereket lehet elérni megfelelő információ biztosításával. Félő, hogy ezen adatokra vagy oda sem figyelnének, vagy máshogyan értelmeznék azok tartalmát, mint amik azok valójában. Nagyon kis esély természetesen van, abban az esetben, ha sikerül olyan formában megközelíteni őket ezekkel az információkkal, hogy megragadják figyelmüket. Ez azonban költséges és időigényes, hiszen apránként, fokról fokra kellene megismertetni őket az euróval, illetve annak használatával. Elgondolkodtató, hogy most, amikor napról napra változik Magyarország Európai Unióhoz viszonyított pozíciója, van-e erre idő, illetve, hogy ha hazánk a felkészítő munkára felhasználható forrásokhoz jutna, nem kellene-e ezeket máshogyan (jobban, megfelelőbben) allokálni az országban.

Még elgondolkodtatóbb az euró bevezetése mellett voksoló azon állampolgárok helyzete, akik vagy mulatságból, vagy pedig nemtörődömségből válaszolnak igennel az euró használatára. Hiszen ezek az egyének pozitívan reagálnak, de mégsem értik, hogy mire is voksolnak. Félő egyrészt, hogy ezen emberek felkészítő munkában való szerepvállalása csak még inkább eltántorítja a még ingatag társakat. Másrészt lehetséges, hogy a munkába való bevonásuk csupán csak kudarcokkal járna együtt, hiszen ahogy az informálódást és az elmélyültebb gondolkodást sem veszik komolyan, úgy a tényleges feladatot sem fogják. Harmadrészt, és talán ez a legveszélyesebb, lehetséges, hogy készséggel vállalkoznak a munkára, azonban a kivitelezésnél hírükhamvuk nem lesz – vagy mert „fontosabb" feladatot találtak, vagy mert „jobban fizetőt", vagy egyszerűen azért, mert a divat akkor már nem ezt diktálja. Épp ezért nem valószínű, hogy közép- és hosszútávon számítani lehetne ezen egyének munkájára.

Az elszigeteltek szerepvállaltatása sem megoldható, hiszen ezekkel az egyénekkel az egész információszolgáltató folyamatot az elejéről kellene kezdeni, és az adatok áramoltatásának folyamatossága sem biztosított.

Az utolsó szegmens – a bizonytalanok – résztvevőinek jelenlegi instabil pozíciója bármilyen irányba kimozdítható. Úgy tűnik, hogy megfelelő objektív információk és bizonyítékok nyújtásával az eurót elfogadók és támogatók csoportja mellé lehetne állítani őket, megközelítésük azonban csak rendkívül megfontolt és szakmailag megalapozott adatok birtokában célszerű. Az ő szerepük természetesen más jellegű, mint az első csoporté. Míg az utóbbiakat ha megkérnék, akár azonnal is készek arra, hogy segítsenek a felkészítésben, a bizonytalanok munkába állítása csak középtávú tervként szerepelhet. Itt ismét fennáll a dilemma: abban az esetben, ha Magyarországot forrásokhoz juttatnák, vagy a felső vezetés kisebb-nagyobb összegeket különítene el a felkészítés és információszolgáltatás céljára, vajon érdemes lenne-e pénzt fektetni a szegmens tagjainak meggyőzésébe. A kérdésre valószínűleg igen a válasz. Ennek oka abban rejlik, hogy akkor, ha ezen egyének elfogadják azt, hogy az euró bevezetése és hasz-

„Egyértelműnek látszik az, hogy az eurót ellenzők csoportjának azt a részét, amely konkrét, szakmailag alátámasztott információkra alapozza véleményét, nem lehet meggyőzni arról, hogy Magyarország számára az új pénz bevezetése bármilyen formában is jó volna. Ők saját logikájuk és adataik alapján felállított elmélet szerint gondolkoznak.

◆

Még elgondolkodtatóbb az euró bevezetése mellett voksoló azon állampolgárok helyzete, akik vagy mulatságból, vagy pedig nemtörődömségből válaszolnak igennel az euró használatára. Hiszen ezek az egyének pozitívan reagálnak, de mégsem értik, hogy mire is voksolnak."

nálata jó a társadalomnak, akkor intenzíven részt fognak venni abban, hogy véleményükről embertársaikat is meggyőzzék. Ők a számukra nyújtott szakmai információkat le tudják fordítani mindennapi nyelvezetre, amelynek segítségével a többi állampolgár is, bár kevésbé szakszerű, de reális és objektív képet fog kapni az új pénzről. Továbbá van veszélye is annak, ha elmulasztjuk a bizonytalanok segítését. Ez abban áll, hogy ha a bizonytalanok úgy érzékelik, a szakemberek és vezetők nem foglalkoznak kellőképpen a témával, akkor egy idő után azt fogják gondolni, hogy nem is annyira fontos, tehát jelenlegi helyzetükből negatív irányba mozdulhatnak ki. Ezáltal dupla munka hárul majd a szakemberekre és az első szegmens tagjaira, hiszen a bizonytalan szegmens tagjainak jelenlegi ingatag hitét ismét vissza kell szerezni, és meg kell erősíteni.

> Maradtak azonban égető kérdések: Vajon milyen körben és mikor fognak aktuálisnak tartani egy ilyen jellegű vizsgálatot? Ki fogja mindezt megszervezni?

A jelenlegi helyzetképnek megfelelően rendelkezésre állnak rövid távon az első szegmens tagjai (11%), akik közvetlenül, és középtávon a bizonytalanok csoportja (7%), akik közvetett módon, előzetes felkészítés után szerepet vállalhatnak a lakosság felkészítésében, illetve akik elkezdhetnek komolyan gondolkodni azon, hogy hogyan járulhatnának hozzá a Európai Monetáris Unióba való integrálódás feltételeinek megvalósításához. Fontos látni, hogy Magyarországon érdemes lenne már a bizonytalanok csoportjának meggyőzéséhez is az első szegmens tagjainak segítségét igénybe venni. Tekintve, hogy a csoport tagjai leginkább csak szakértői információkban bíznak, szerepük nem a fővonalat képviseli, hanem a támogató vonalat.

Kérdés végezetül az is, hogy a két szegmens szerepe hogyan körvonalazható. A cél, amelynek érdekében az összes többi alcél is megfogalmazódik, az, hogy Magyarország Európai Monetáris Unióhoz való csatlakozásának időpontjára a magyar lakosság felkészülten tudja fogadni az euró használatát és szerepét, továbbá, hogy ezáltal az átállási nehézségek kikerülhetők vagy redukálhatóak legyenek. Az, hogy az első szegmens tagjai (a későbbiekben az euró mellé állított többi szegmens résztvevői is folyamatosan) lehetőség szerint szerepet vállalhatnának a csatlakozás feltételeinek teljesítésében, az integrálódást segítené, ami nem kevésbé fontos és égető feladat Magyarországon.

Összefoglaló gondolatok

A felmérés elején megfogalmazott hármas cél – úgy tűnik – középtávon megvalósulhat. A vizsgálat során a magyar lakosságból vett minta segítségével sikerült feltérképezni az állampolgárok euróval kapcsolatos ismeretét és véleményét, szegmenseket kialakítani az egyének új pénzről kialakított véleménye alapján, és meghatározni, hogy milyen jellemzőkkel rendelkező emberek képezik a szegmenseket. A klaszterek közül szinte egyértelműen ki lehet választani azon két csoportot, amelynek tagjai szerepet vállalhatnak a lakosság többi részének euróval kapcsolatos felkészítésében, valamint a csatlakozás megkönnyítésében. Ezáltal az első két cél körvonalazódott, a harmadik cél irányvonalai kijelölhetőek.

A vizsgálat végén megfogalmazott következtetések természetesen a lakosságból vett mintán alapulnak. A felmérés eredményei azonban világosan mutatják, hogy érdemes a témával szélesebb körre kiterjedően foglalkozni, hiszen számos lényeges és hazánk csatlakozási esélyeit és eredményességét befolyásoló momentumra irányíthatja rá a szakemberek figyelmét. Ennek megfelelően a cikkben bemutatott felmérés egy nagyobb kutatás alapját képezheti.

Maradtak azonban égető kérdések, amelyek megválaszolása túlmutat a kutatók lehetőségein. Vajon milyen körben és mikor fognak aktuálisnak tartani egy ilyen jellegű vizsgálatot? Hogyan fog megtörténni a feladatelosztás, és meg fog-e történni? Ki fogja mindezt megszervezni?

Először talán a feladatokért felelős egyének és intézmények körét kellene kijelölni és felkészíteni az euró alkalmazásával kapcsolatos tudnivalókra és a feladatok jellegének felismerésére, hiszen a csatlakozófélben levő államok lakosságának euróval kapcsolatos felkészítése nem egyedül az adott, integrálódás előtt álló állam feladata. A munkálatok fontosságára magának az Európai Uniónak is rá kellene éreznie, és felvenni a kapcsolatokat a megfelelő nemzeti partnerintézetekkel és megbízottakkal. Így a külső és belső erők együttműködése elindíthatja azokat a folyamatokat, amelyekben az ország marketinggel foglalkozó szakembereinek nagy, és meghatározó szerepük lesz.

Felhasznált irodalom

FÖLSZ A. [1998]: *A monetáris unió és Magyarország.* KgSzle, október.

RÁCZ M. [1998]: *Töprengés a start előtt a Gazdasági és Monetáris Unióról.* KgSzle, június.

WELFENS, P. [1998]: *Exchange Rate Policy for the Euro: Theory, Strategic Issues and Policy Options.* In: The Euro and thee World. European Commission. Dg X, Brüsszel.

Szerzőnk tanársegéd a BKE Külgazdasági Tanszékén